

Stajerc" izhaja vsaki petek, datiran z dnevnim naslednjim nedeljem.
Naročnina velja za Avstrijo: za celo leto 3 krone, za pol in četrt leta razmerno; za Ogrsko 4 K 50 vin, za celo leto; za Nemčijo stane za celo leto 5 kron, za Ameriko pa 6 kron; za drugo inozemstvo se računi naročnino z ozirom na visokost poštine. Naročnino je plati naprej. Posamezne štev. se prodajajo po 6 v. Uredništvo in upravništvo se nahaja v Ptiju, gledališko poslopje štev. 3.

Dopis: dobrodošli in se sprejemajc zasteni, ali rokopise se ne vrača. Uredniški zaključek je vsak torek zvečer.

Za oznanila uredništvo ni odgovorno. Cena oznanil (inseratov) je za celo stran K 80, za $\frac{1}{2}$ strani K 40, za $\frac{1}{4}$ strani K 20, za $\frac{1}{8}$ strani K 10, za $\frac{1}{16}$ strani K 5, za $\frac{1}{32}$ strani K 2,50, za $\frac{1}{64}$ strani K 1. — Pri večkratnem oznanilu se cena primerno zniža.

Štev. 24.

V Ptiju v nedeljo dne 15. junija 1913.

XIV. letnik.

Razprtstva okrajnega zastopa Slov. Bistrica.

(Izvirni dopis).

Slov. Bistrica, 11. junija 1913.

Dne 7. junija 1913 vršilo se je občeno zborovanje okrajnega zastopa. Načelnik g. dr. H. Wiesenthaler otvoril je zborovanje, pozdravil zavodce in podelil besedo g. c. k. namestniškemu svetniku dru. Adamu Weiß pl. Schleidenburg. Le-ta dal je potem sledečo vladino izjavo na znanje:

"C. kr. štajersko namestništvo naznani je z odlokom z dne 15. maja 1913, štev. 9—588/13 sledeč: Na temelju § 81 postave z dne 14. julija 1866, d. p. in V-Bl. št. 19, se slovene-bistriški okrajni zastop tem potom razpusti. Namestništvo se čuti k tej odredbi vsled tega prisiljen, ker je volilna perioda doseganega okrajnega zastopa že z 12. septembrom 1910 potekla in ker uspeh naročenih novih volitev ne dopusti pod danimi razmerami pričakovati v doglednem času konstituiranje novega okrajnega zastopa; v § 38 postave o okrajinah zastopil vte-mjeno nadaljevanje uradovanja dosedanjega okrajnega zastopa stoji torej v nasprotju s postavno normiranim 3 letnim trajanjem mandatov, katero bi se moral daleč čez določeni čas podaljšati. Proti temu odloku stoji okrajnemu zastopu na temelju § 81 citirana postava rekurz na c. k. ministerstvo za notranje zadene odprt, ki pa ne vstavi vpliva odredbe in ki se ima tekom 4 tednov vložiti."

Po prečitanju tega odloka povzel je g. Albert Stiger besedo in je dejal: Interesi našega prebivalstva so vsled te razpustitve vstavljeni; razpust okrajnega zastopa je delno hudo oškodovanje delne kulture, zato Nemci ne prevzamejo odgovornosti, marveč pripustijo to odgovornost vladni. Govornik je omenil, da bodojo Nemci rekurz vložili, pa naj bodo uspeh že ka-konšni hoče. Nadalje je govornik popisal znano upiranje na volitev župnika Lendovščeka, ki sta občinska odbornika v Makovljah dn. 22. junija n i p u s t i l o v i t i ; in vklju-čen, da sta ta dva volilca energično protesti-nita močnemu, ter se na okrajno glavarstvo pritožila, da sta prosila za nove volitev pod vodstvom komi-sarja, izostalo je vse, kar bi to žalostno poče-njalo. V tem dušnega pastirja Lendovščeka pojasa-ilo in iznovo. Nadalje je omenil govornik slovene-bistriški okraj pri letnemu zboru, vled-ju je bil slovene-bistriški okraj pri letnemu zboru na 45.000 K za okroglo 30.000 iron oškodovan. Slovenci torej gotovo ne ravljajo v interesu okraja, ako se bodo moralo z d a j v s l e d t r o š k o v v l a d i-vega komisarja okrajne doklade n o p e t z v i š a t i . Govornik predlagal je sledo-jo rezolucijo:

"Volitev iz skupin mest in trgov za slovene-bistriški okrajni zastop v trih Makovljah in Studenici se niso vršile po določbah postave z dne 14. junija 1866, §§ 32 in 33, kar je razvidno iz pre-pisa priložene pritožbe na c. kr. okrajno glavarstvo v Mariboru in se tako postopanje na noben način ne more smatrati za izvršeno volitev v zmislu postavnih določb; ravno tako se ne more iz tega vzrok za razprtstvo okrajnega odbora izvajati. Pač pa bi bilo izvršiti pod strogom opazovanjem postavnih določb,

pod intervencijo političnega komisarja volitve v omenjenih dveh občinah in ako bi se ne pokorilo oblastnim odredbam, moral bi se iz tega konsekvence izvajati. Izdatki okraja za tekoče leto so z ozirom na gospodarsko bedo vsled treh zaporedoma nastopivih slabih letin na najpotrebcnejše znižani in z okroglo 48.000 K preliminirani. Vsled vstavljenega delovanja deželnega zobra se je okraj oškodoval za okroglo 30.000 iron. Za nadaljnjo obremenitev davkoplăčevalcev vsled funkcijskih troškov komisarja se mora torej vsako odgovornost odložiti. Zborovanje skleni vsled tega, vložiti rekurz zoper razprtstvo okrajnega zastopa."

Načelnik dr. Wiesenthaler je potem izjavil, da po njegovem mnenju razprtstvo ni poslavno opavljeno. Nepostavne dogodke pri volitvi v Makovljah in Studenicah bi morala oblast na vsak način kaznovati in bi se moral tam nove volitve razpisati ... Ako bodoje zdaj okrajni troški večji, ako bodoje moralni davkoplăčevalci še večje doklade de plačevati, potem imajo to zahvaliti slovenskim mogočem. Podobni slučaj se je zgodil pri zadnjih okrajnih volitvah v ptujskem okraju, kjer tudi na Ptujski gori slovenski pravki niso hoteli voliti. Ali pomagalo jim ni nič, ker je upravo sodišče konstituiranje zastopa kot pravilno proglašilo. Govornik je na tančno pojasnil položaj iz juridičnega stališča, ki pač kaže, da je pravica v vsakem oziru na napredni strani.

G. Petzolt se je izjavil proti nepostavnemu razprtstvu in je predlagal, naj se razprtst ne vzame na znanje. Govorili so še gg. dr. Wiesenthaler, Baumann in Stiger. Nato se je predlog g. Stigerja, da naj se vloži rekurz proti razprtstvu, to pa s prošnjo, da naj se dostavi volilne certifikate in sklice zborovanje, za konstituiranje zastopa, ednoglasno sprejet. S tem je bilo to velezanimo in velevažno zborovanje zaključeno.

Po seji zahvalil se je deželni uradnik g. dr. Stepanitsch v imenu deželnega odbora okrajnemu zastopu, zlasti pa bivšemu načelniku za uspešno in za celi okraj velevažno delovanje najtopleje.

Boj za slovene-bistriški okraj torej še ni končan. Odločile bodoje še druge, višje inštance. Naj ta odločitev potem pade, kakor je, — odgovornost za višja bremena davkoplăčevalcev v tem okraju pade s vso svojo težino na prvaško-slovenske voditelje. Z njimi pa bodo že ljudstvo obračunalo!

Balkanske zmešnjave.

Bulgarsko-srbski spor.

Nasprotja med Bulgarijo in drugimi zavezniiki nastala so tako huda, da se je batiti v s a k t r e n u t e k i z b r u h a n o v e k r v a v e v o j n e . Zlasti Srbi rožljajo zopet junaško s sabljo in vpijejo, da se hočejo maščevati za batine, s katerim jim je svoj čas bulgarski Battenberg pri Slivnici grbo namazal. Grè se v prvi vrsti za Makedonijo. Glasom pogodbe, ki so jo sklenili balkanski zavezniiki pred vojno zoper Turčijo, spadala bi Makedo-

nija Bulgarski. Pa tudi prebivalstvo te pokrajine je večidel bulgarske narodnosti. Srbi pa zahtevajo zdaj nakrat, da se naj tisto pogodbo spremeni in sicer tako spremeni, da bodoje oni velik del Makedonije dobili. Seveda se tej prav srbski zahtevi Bulgari nočajo pokoriti. Tako je nastala napetost, ki je obenem nevarnost za ves evropski mir. Kajti samoučno tiči tudi za tem sporom zopet hinavska in zahrbtna ruska politika. Rusija je namreč odločna nasprotnica tega, da bi se uresničila velika in mogoča Bulgaria; kajti ta bi bila ne samo njena resna tekmovalka na Balkanu, marveč bi ji tudi zaprla zaželeno pot do cilja Konstantinopla. Zato podpira ruska politika Srbe, zato hoče, da postane nova Srbija kolikor mogoče velika, obenem pa kolikor mogoče odvisna od carja-batuške. Z veliko Srbijo bi bila Avstrija oslabljena; in Rusija bi imela mnogo več upanja v borbi z operahabsburško monarhijo, ki je sicer za sedaj odložena, ki pa bodo prejali slej vendar prišla ... To približno je torej bistvo sedanje skrajno nevarnega balkanskega spora. Kazalec balkanske ure kaže precej očitno na bulgarsko-srbsko, odnosno tudi bulgarsko-grško vojno. Morda se posreči še v zadnjem hipu, zamašiti vojnim hujščcem na Srbskem in Bulgarskem široka odprta usta in preprečiti blazno prelivanje krvi. Morda, — veliko upanja pa ni!

Pogajanja.

Da bi se preprečilo bulgarsko-srbsko vojno, sesla sta se bulgarski ministri predsednik Gešow in srbski Pasic. Domenila sta se, da se sklice sestanek vseh štirih ministarskih predsednikov balkanske zveze, na katerem naj bi se vse sporne točke rešile. Medtem pa so se razmere spremene in mnogo upanja ni, da bi se ta sestanek v istini vršil. Gešow je odstopil in on je veljal za Rusom ter Srbom prijaznega moža. Na njegovo mesto je stopil dr. Danev, ki sestavi vlado iz vseh bulgarskih strank. Na ta način bi odgovornost za nastopivše dogodke prevzel ves bulgarski narod. Tudi to je znamenje, da se je položaj močno pogostiral. Na Srbskem, kjer so bile besede vedno največji junaki, kriči seveda vse na vojno; pa Bulgari se teh junashkih besed ne bojijo ... Od vseh strani dežuje seveda groženj in prošenj, da naj se ne prične te bratomorne borbe. Ali to so zopet le besede! Srbija je že svojega poslanika iz Sofije poklicala in to se zgodil ponavadi ne posredno pred vojno. Baje je Srbija tudi že nekak ultimatum stavila, da mora Bulgaria v tem in tem času njenim zahtevam ugoditi; ako bi tega ne storila, se bode zasedene makedonske pokrajine ednostavno kot "srbske" proglašili. To bi pomenilo seveda takojšnji začetek vojne. Končno se pa še poroča, da je ruski car osebno telegrafiral na bulgarskega in srbskega kralja, da naj ne dopusti te bratomorne vojne in da naj njega, carja-batuško, kot razsodnika sprejmata ... Tako stoji položaj. V par dneh, morda že v par urah se bode mnogo pojasnilo!

Rumunsko.

Ako bi prišlo do te druge balkanske vojne, potem bi Rumunsko postala zopet jako mero-dajni činitelj. Spor med Rumunsko in Bulgarijo zaradi odstopa trdnjave Silistria in nekaj zemlje je sicer pismeno poravnal; ali le pismeno. Kajti Bulgari še niso ničesar storili, da bi svoje podpisane oblube uresničili. Iz Rumunske se čuje zdaj prav glasno, da v eventualni novi vojni ta država ne bode samo gledala, temveč da bode za svoje interese nastopila. Stvar trozvezje, zlasti pa stvar Avstrije je, da s svojimi diplomati o mogoči dobro razmerje med Bulgarijo in Rumunijo, katero bi končno vendar zajamčilo za nas in za vse red in mir na Balkanu.

Vojne priprave.

Iz Belgrada se poroča, da je bulgarski poslanik Tovšek že pripravljen na odpotovanje.

Srbski listi poročajo iz Pirota, da se je Srbom strogo prepovedalo iti čez bulgarsko mejo. V Caribrodu so Bulgari baje srbski brzovlak vstavili.

V Belgradu se je vršilo 9. t. m. veliko posvetovanje ministrov, ki se je pečalo s sporom z Bulgarijo. Baje se je kralju Petru grozilo z vojaško revolucijo, ako bi napram Bulgaram odnehal.

Železniški promet na vseh progah v Makedoniji in Trakiji je popolnoma vstavljen. Pristani Dedeagač in Kavalla so za tuje barke zaprti. Tako je, kakor da bi stala vojna pred durnim brezdomom se je bode tudi Grška udeležila.

Srbski prestolonaslednik, ki je vedno "bolan", kadar se gre za resne boje, hujška zdaj krvavo zoper Bulgarijo. Peter naj bi fantu jezik zavezal, kajti otroci se ne smejo z ognjem igrati. List bulgarske vlade "Mir" piše odločno: "Sribi iščejo vojno. V teh razmerah ne preostaja Bulgariji nobena srednja pot."

Bulgari so že premaknili vso svojo preje ob Tšataldši ležeče armado proti srbski in deloma grški meji. Vojna se zamore vsak hip pričeti.

Makedonija.

Makedonska društva vseh 27 glavnih krajev Makedonije razširajo na parlamente in ča-

Vohunski polip.

Grozno odkritje dolgoletne špionaže obesta Redla osvetila je zopet z bengalično svetobo to žalostno polje. Špionaža držav je danes tako mogočno razvita, da stane naravnost ogromne svote denarja. Poleg tega pa vse vsako leto neštete množice izdajalcev, ki so za denar svojo domovino prodali, v smrt ali ječo. Špionaža je v resnici podobna grozovitemu polipu, ki razteza svoje tipalnice in izsesa vse, kar mu pride blizo. Naša slika kaže tudi takega polipa, okoli katerega vidimo mrtvaške kosti prejšnjih žrtev. V svojih nemagljivih udih pa drži tudi obesta Redla, ki je vkljub svoji visoki vojaški službi največi zločin vohunstva izvršil in z življenjem poplačal.

Zahtevajte

povsod

Štajerca'

Denar vstarjati,

delati in zasluziti zamoremo le s popolnoma zdravimi rokami in nogami. Revma, giht, zapahnenje, opeklina, oteklost in slabost muskeljnov, dobljeno vsed mokrote ali prehlajenja, so bude zapreke zaslужka. Priporočamo torej svo-

sopise Evrope spomenico, v kateri vtemeljujejo narodno in zgodovinsko, da je Makedonija bulgarska in samo bulgarska, na noben način pa srbska ali grška. Pritožujejo se, da srbske in grške oblasti bulgarske duhovnike, učitelje in dostojanstvenike strogo zaledujejo, v ječe mečejo in celo pomorijo. Bulgaria se sili, da spremeni svoje bulgarsko ime in svojo vero. Srbi in Grki ravnajo z Bulgari hujš, nego so ravnali Turki. To spomenico je podpisalo 81 makedonskih dostojanstvenikov.

Krvave praske.

Iz pokrajine okoli Tikviša se poroča, da nastopajo srbske oblasti prav brezobzirno proti bulgarskim učiteljem in duhovnikom. Bulgaria Krista Marenča so našli umorjenega.

Iz Istipa prihajajo vesti, da se je vršil tam boj med bulgarskimi ustaši in srbskimi vojaki. Tudi pri Tikvišu in Valendovu so se vršili taki jako krvavi boji.

V Sofiji so hoteli znani zločinci zaloga smodnika v zrak spustiti. Streljali so na vojaško stražo, ki jih je pa le pregnala.

Avstrijski Slovani in balkanska vojna.

Ko je balkanska vojna pričela, prekipelo je tudi v Avstriji od znanih panslavistov povzročeno navdušenje. Mnogo mladih Slovanov se je dalo od tega navdušenja zapeljati; in šli so kot prostovoljci v balkansko vojno. Skupno se je udeležilo balkanske vojne 2836 avstrijskih Slovanov, med njimi tudi razmeroma veliko Slovencev. Od vseh teh vrnilo se jih je le 600 zdravih v svojo domovino. 1400 jih je našlo na bojiščih svojo smrt, 700 pa jih leži še danes v bolnišnicah . . . Mi ne moremo blata na grobove junakov napačnega idealizma, ki so za tujo domovino svoje kri prelivali; imamo jih za žrtve strupene gonje, ki so jo smatrali za resnico. Vprašanje je le, ako bi šli ti zapeljani mladenci tudi tako veselo v boj, kadar bi bilo braniti — avstrijsko domovino . . .

Zadnji telegrami.

Kaj bo?

Bulgarija vkljub carjevim prošnjam in grožnjam na noben način

Der Spionage-Polyp.

jim čitateljem za take nepričakovane slučaje, da naj imajo vedno pripravljeno Fellerjevo bolečino odpravljajoči zeliščni esenc-fluid." Kakor smo se sami prepričali, vpliva bolečina vstavljoče, muskelje okrepujoče, osvežujoče, donaša zdravo spanje ter novo delavno moč. 12 stek-

noče odnehati. Srbija pa timatuma še ni odpislala. To smatra za zadnji žarek upa. Sicer pa je vse za vojno prijetno.

Srbsko-bulgarski spor.

Ruski car se trudi na vse kriplje, preprečil borbo med Srbi in Bulgari. V osmaju na oba kralja pravi car, da ima prav in dolžnost, neposredno pri kraljih prositi, začnejo vojne. Car češ da je glasom balkanske pogodbe razsodnik in obe državi se na njega zaneseti. Končno pravi car: "Sda smatram funkcije razsodnika kot nepričakovljeno, naznanjam, da bi me vojska med veleniki ne pustila brezbrinjega. Država, ki vojno pričela, bila bi odgovorna pred sodom; obdržujem si vsled tega vsako pravljede zadržanja Rusije napram uspehom zločinske vojne." — Tudi ostali člani trijentente se trudijo, da bi preprečili vojno, kakim uspehom, se bode v kratkem pokazali.

Ljudska kopelj mestnega

kopališča v Ptiju.

Čas za kopanje: ob delavnikih od 12. ure do 2. ure popoldne (blagajna je od

12. do 1. ure zaprt), ob nedeljih in praznikih od 11. do 12. ure popoldne.

1 kopek z vročim zrakom, par "Brausebad" z rjuho K.-60; post K.-10.

Politični pregled.

Turški veliki vezir — umor.

Zopet se je vršil v Konstantinoplu umor, katerega žrtev je najvišji državni uradnik in eden najbolj popularnih mojstrov. Veliki vezir Mahmud Šefket-paša bil je usmrten. Podrobnosti o umoru še niso znani, toliko se vede, da se je peljal Šefket-paša v automobile v vladino poslopje; ko je hotelo stopiti, skočila sta dva z revolviri oborožena moža proti njemu in sta likega vezirja umorila. Umor je vsak način politično ozadje. Gre se za začetek proti Mladoturkom. Ti so začeli sedeti svojo vlado z umorom vojnega ministra Nabiha paše, in zdaj bodejo bržkone svoje gospodarstvo odložili.

Nadaljnja poročila še pravijo: Šefket-paša je bil od dveh krogelj zadet in je čez minut izdihnil. Tudi adjutant koga vezirja je bil umorjen. Morilci in njih tovariši so takoj prišli in vječno odgnali. Pravijo, da se morda piše Kadri in da je član družbe "liberal", ki je strupena sovražnica Mladoturcev. Kadri pravi, da je hotel s svojim činom vati umor Nazim-paše.

Cesarski manevri niso odpovedani. Nasno se vršijo začetkom septembra v bližini Beneschau. Udeležili se jih bodo 8. kör (P. 9. kör (Leitmeritz), 1. kör (Krakova) in del tudi 2. kör (Dunaj). Po našem mnenju imajo avstrijski vojaki letos ob mejah v kritičnih dovolj "manevrov." Vojaške odredbe obsoje koštale več kot eno milijardo kron; zato se bilo pač lahko enkrat velike manevre vedalo.

lenic za 5 K pošilja franko apotekar Feller, Stubica, Elzalplatz št. 241 (Hrvatski) ki dobiva vsak dan o učinkih tega fluida hvalna pisma. Tudi Fellerjeve odvajalne kroglice, 6 škatljic 4 krone franko zato s svojim čitateljem priporočati.

Celi hudo iz katoliških slovenskih paravrosti v 1654 Čeških madžaronskih obdobji stoje prav. Madžarski pravi, v kasnejših sedmih Lukoznačenih, slavnikov je kupil nekaj grofov, sega sicer menitih gradišč, je kmalu prodal je v Beligradec, sala kupčijni hotel v pa je nakup 5.490.000 dobila od ostalih dencov, da v skupločenih žaronskih Ogrskem, tudi vzrok in prostost. Velika jo, da je imela riti. Oblast Take zaro-

Vaš

prepriča naši

Gora v bližini del so prebivali in so pobegli od katerih v skalovju tokih v dolini se še ne veseli nesreči.

Zapuščana, rojena na Ogrskem, coskega vojvoda v vzroku zaprijetje ter ogromno možnosti postope.

V M našega cestektoratom